

Nieuwe "Instapcursus Gregoriaans" start op 14 januari 2012

Deze speciale cursus is bedoeld voor beginners die weinig of geen praktische ervaring hebben met notenleer. De cursus wil de cursist in de eerste plaats vertrouwd maken met de gregoriaanse solfège, maar biedt daarnaast een heel gevarieerde kennismaking met de wereld van het gregoriaans. Reeds 20 jaar slagen wij erin om cursisten die geen ervaring hebben met notenleer toch vertrouwd te maken met de gregoriaanse solfège: het kan voor iedereen! Wie twijfelt of zij/hij de cursus zal aanvatten, nodigen wij uit op de (gratis en vrijblijvend) kennismaking op 14 januari 2012, van 9 tot 12. U kan nadien beslissen of u de instap zal wagen of niet.

INTERVIEW

Zang in de liturgie, waarom?

Onverwachts overleed in 2001 de bekende musicus en componist Christian Villeneuve. Hoe zag hij de rol van de zang in de liturgie? Een historische tekst in het blad Célébrer blijft tijdloos actueel.

"In de liturgie is de zang niet louter een decorum, het is geen aankleding van de liturgie, aldus Christian Villeneuve: "Liturgische zang is een wezenlijk deel van de lofprijzing zelf. De zang ondersteunt het woord, hij is onmisbaar als antwoord, als acclamatie, als dialoog. Hij maakt het woord daardoor tot een beleving. Het lijkt mij noodzakelijk dat heel het lichaam en het zijn van de mens meedoet in de liturgie. Zang is daar een uitstekend middel toe. Zingen immers beroert de mens innerlijk, biedt een andere dimensie; een sterkere intensiteit. Zingen geeft de mens een sterkere attitude, en dat strookt volkomen met het wezen zelf van de liturgie die vraagt om een goede attitude."

Tot wie richt de zang zich?

Villeneuve: "In de liturgische zang richt de mens zich vanzelfsprekend tot God. Niettemin is het zingen ook gemeenschapvormend. De liturgische zang heeft dus twee belangrijke dimensies, die wij maar al te vaak uit het oog verliezen. Wij zijn teveel doeners. Maar de zang richt zich in de eerste plaats tot God. Zang is een bijzondere vorm van offer (de verticale dimensie) maar tegelijkertijd een beleving van de onderlinge verbondenheid (de diagonale dimensie). De diagonale dimensie is zeer belangrijk, zij moet goed werken wil de verticale dimensie ook goed werken. Het is niet als individuen maar als gemeenschap dat de gelovigen zich richten tot God. In zekere zin gaat het gemeenschap worden vooraf, wij moeten eerst samen iets doen, conviviaal worden. Pas dan kunnen we ons richten tot God. Het gaat erom bij de aanwezige gelovigen het besef te doen ontstaan van eenheid van geest. Beide dimensies moeten aanwezig zijn. Men zingt niet tot eigen genoegen maar als lofprijzing tot God."

Wat is essentieel in het zingen?

Villeneuve: "Dat zijn de dialogen en acclamaties. Zij zijn de kern van de diagonale dimensie, vraag en antwoord. Dat vraag en antwoord zingend uitgesproken worden is belangrijk, omdat de zang de mens in een andere houding brengt, hem verandert. We ondervinden het alle dagen, wie in koor zingt ervaart een geluk, een energie. De participatie via de zang moet dus goed gekoesterd worden. Maar men mag niet overdrijven: door de gelovigen teveel te doen participeren wordt de participatie vaak verkwanseld. Wat men daarbij vaak uit het oog verloren heeft, is de participatie via tussenpersoon, via het koor. Wanneer

het koor de stem van het volk goed vertolkt, ontstaat een bijzondere vorm van participatie, het volk wordt één met de stem van het koor, herkent er zich in, doordat het volk de liederen kent en er zich in herkent."

Moeten de koorleden muzikaal gevormd zijn?

Villeneuve: "Ik pleit ervoor. Maar in het licht van de liturgische zang die zij uitvoeren, moeten zij niet alleen muzikaal gevormd worden. Het is vooral nodig dat liturgische zang bij de zanger iets van binnen teweeg brengt. Daarnaast is de hele beweging van de liturgische muziek zo belangrijk, de aanknopingspunten, eerder dan de stukken zelf. Liturgische zang moet een vloeiend traject zijn doorheen heel de viering. Als iets niet goed gaat in de liturgie is dat meestal niet te wijten aan een tekst of een lied, maar aan de wijze waarop die allemaal aan elkaar hangen, elkaar opvolgen."

En het koor?

Villeneuve: "Het is vooral de motor in de beweging van woord en muziek. Het koor moet helpen om woord en muziek te laten bewegen tussen priester, zijn helpers en het volk. Het is belangrijk dat alle aanwezige gelovigen deelnemen aan het zingen van de dialogen en de acclamaties. Daarnaast moet het koor de gemeenschap van de gelovigen als tussenpersoon aanwezig te stellen. Het koor moet als het ware de emanatie zijn, de woordvoerder van de gemeenschap. Voorwaarde is wel dat de gezangen die het koor zingt door de gelovige gemeenschap gekend zijn. Door tussenpersoon te zijn in de beweging van woord en muziek is het koor de motor om de viering vlot te laten verlopen. Weliswaar moet het koor niet zo zeer animator zijn dan wel de rol overnemen van cantor, maar dan een cantor met meerdere stemmen. Daarom is het echt noodzakelijk dat de cantores een goede kennis hebben van wat ze zingen, zodat ze als tussenpersoon optreden. Naast die kennis, moeten cantores ook de juiste houding, attitude hebben. Daarin onderscheiden ze zich van gewone zangers, zij zingen niet om te scoren, de zang zelf moet volstaan."

Kan een koor alleen zingen, zonder participatie?

Villeneuve: "Ja, het koor kan als delegatie van het volk optreden. Maar niet als het over acclamaties gaat! Het koor mag de acclamaties en dialogen van het volk niet afnemen. Het gaat voor mij over de beweging, "la circularité" is een term die ik graag gebruik, het moet bewegen tussen de verschillende actoren in de liturgie. Dat is wat er bijvoorbeeld zo schitterend in de psalmodie gebeurt. Psalmodie zonder dialoog werkt niet. Maar de gemeenschap heeft er wél nood aan! Het moet daarom niet ingewikkeld zijn, in de eenvoud ontstaan prachtige liturgische momenten.

Het volledige interview op www.liturgiecatholique.fr.

Docent enthousiast en gelukkig !

De zangdag van 22 oktober II. in de abdij van Affligem was niet alleen een aangenaam weerzien van cursisten en oud-cursisten rond het gregoriaans. Wij mochten ook voor het eerst mochten kennismaken met Cyriel Tonnaer, een Nederlandse specialist gregoriaans. Hij leerde ons begeesterd kennis maken met minder traditionele en ongekende advents- en kerstgezangen. Zijn leiding bekliefde, tot groot enthousiasme van de deelnemers. Wie echter niet minder enthousiast was over de deelnemers en de goede sfeer in Affligem, was de doncent zelf. Hij stuurde ons nadien een mooi briefje:

Beste Pieter, Frans en Mia,

Met plezier kijk ik terug op de zangdag van gisteren in Affligem. Na bij aankomst prettig te hebben kennis te hebben gemaakt met Mia Pastijn en met de gastenpater zijn we om 10.00 uur begonnen aan een zangdag, waarvan ik toen nog niet kon vermoeden dat het zo'n mooie dag zou worden. Tijdens de ochtendsessie heb ik waarschijnlijk iets meer gesproken, maar ik wilde toch even verduidelijken hoe mijn insteek zou zijn die dag. De deelnemers hebben dat volgens mij goed opgepakt. Ik heb genoten van hun zangniveau, met name de vrouwelijke stemmen hebben me geraakt, zij zongen heel zuiver en zij pasten zich zeer goed aan mijn interpretatie van de neumen aan. 's Middags waren we meer aan elkaar gewend en vond ik een beter evenwicht tussen gesproken woord en zang. Mijn bedoeling was om via de zondagen van de Advent, die vol zinderende spanning zitten, te komen tot een triomfale ontknoping diep in de nacht, die vervolgens via een sprankelend Lux fulgebit in de Dageraadsmis aan het daglicht komt. Uiteindelijk wordt met ramshoorn- en trompetgeschal uit psalm 98 (97) in de introïtus Puer natus est de komst van de Koning, die komt om recht en onrecht uit elkaar te slaan en naar wie we in de Advent naar uitkijken, krachtig ondersteund. Bedankt voor deze, ook voor mij leerzame, dag en voor het gastvrije onthaal.

Tot ziens en met hartelijke groet,

Cyriel

context heeft het katholieke requiem een bijzondere plaats, want het gaat ook meer en meer functioneren voor mensen die van elke kerkelijke binding hebben afgezien: Het requiem tilt de eeuwenoude vragen rond de dood op een ander, misschien abstracter maar ook meer algemeen geldend niveau. Iedereen kent wel 'een' requiem, hetzij het gregoriaanse oer-requiem, hetzij dat van Mozart, van Verdi, van Lloyd-Webber, ..." . "Om niemand af te schrikken zagen we, buiten het gregoriaans, af van notenvoorbeelden, en kozen we ter analyse en bespreking voor zowel de onbetwistbare meesterwerken als de muziekhistorisch belangrijke composities."

Maar er staat veel meer in het werk dan hits. Buiten het gregoriaanse requiem worden niet minder dan drieëntwintig composities van dichtbij bekeken: van het rond 1460 geschreven – en daardoor het oudst bewaarde – requiem van de Henegouwer Johannes Ockeghem tot dat van de Engelsman John Tavener uit 2008, dat ook teksten gebruikt uit Indische en Perzische bronnen, uit de Koran en het Oud Testament. Dat toont een verrassend grote variatie in tekstkeuze, aanpak, stijl en emotionele impact, maar legt tegelijk ook veel bloot van de manier waarop mensen doorheen de geschiedenis omgingen met dood en God. Zegt prof. Bergé: "Neem nu bijvoorbeeld dat beroemde en ook wat beruchte Dies Irae: dat gezang schildert op middeleeuwse wijze de verschrikkingen van het laatste oordeel. Maar het is opvallend dat deze tekst pas erg laat in de geschiedenis verscheen en nu ook alweer uit de liturgie verdwenen is. Bovendien zien we hoe elke componist zijn eigen samenstelling van de tekst ging maken, en meer en meer sijnpen daar ook fragmenten in vanuit heel andere tradities dan de rooms-christelijke. Het beroemde War Requiem van Benjamin Britten bijvoorbeeld combineert de Latijnse teksten van de dodenmis met gedichten van de Engelse dichter Wilfred Owen, die net vóór het einde van de WO I stierf op het slagveld. Britten, een notoir pacifist, kleurt zo ingrijpend sommige betekenissen van het origineel. We mogen niet vergeten dat een requiem oorspronkelijk Gebrauchsmusik was: het heeft een rituele functie, en overstijgt daarin het individuele. Die objectiviteit is de kracht ervan, maar die vermindert in de loop van de muziekgeschiedenis doordat de requiems zich steeds meer als individuele kunstwerken gaan manifesteren."

Dies Irae, onder redactie van Pieter Bergé i.s.m. Jan Christiaens, Lipsius Leuven. <http://upers.kuleuven.be/nl/titel/9789058678805>

Gregoriaanse "Slot-eucharistie" op 24 maart 2012

Graag nodigen wij u hierbij nu al uit op de gregoriaanse Eucharistie, die wij als afsluiting van het cursusjaar vieren op zaterdag 24 maart 2012 om 16 u. Deze mis wordt door de cursisten voorbereid en gezongen, samen met oud-cursisten en docenten. Wij nodigen u van harte uit, samen met uw gezin, uw vrienden en alle kennissen van u die gregoriaans een warm hart toedragen. De parochie van Drongen is onze gastheer ! Nadien nodigen wij u uit op een vriendschapsreceptie in de Oude Abdij.

GESCHIEDENIS

"Dies Irae", overal

Het requiem is een van de oudste en langst overlevende genres uit de westerse muziekgeschiedenis. Daarover verscheen nu een boek "Dies Irae". Het biedt een toegenakkelijk muziekhistorisch overzicht van enkele belangrijke componisten en hun dodenmissen. Het boek is mooi en verzorgd: strakke vormgeving in een ongewoon maar handzaam formaat, rustig lettertype, heldere schema's, en met – niet zonder milde ironie – drie vuurrode snijkanten die aan een missaal doen denken. De titel klinkt wat ruw: Dies Irae (Dag van woede).

De kroniek onder de redactie van prof. Pieter Bergé is een samenwerking van 13 auteurs, die allen banden hebben met de Afdeling Musicologie van de K.U.Leuven. Is er dan vraag naar een dergelijke studie? "Er is daarop met vele ja's te antwoorden", vertelt Bergé. "Vooreerst is de dood altijd een fascinerend onderwerp geweest dat niemand onberoerd laat, en waaraan ook niemand ontsnapt. In die emotionele

Kom dat zien !

Op 14 januari nodigen wij alle geïnteresseerden uit op een (gratis) kennismaking met de wereld van het gregoriaan. Een wereld die letterlijk opengaat, wanneer je ziet hoe het gregoriaans ontstaan is, wat het wil uitdrukken, en hoe het na zoveel eeuwen er heel jong en fris bij staat. Het gregoriaans is immers nooit bevliegend, of een mode geweest. Integendeel drukt het gregoriaans eenvoud uit. Eenvoud die recht naar het hart grijpt. Eenvoud die niet meer pretendeert dan de spirituele inhoud van de liturgische teksten, in hoofdzaak de psalmen, ook muzikaal uit te drukken. Zoals thans de kracht van de psalmen herontdekt wordt, zo werd ook de kracht van het gregoriaans herontdekt. Die kracht door onze cursisten laten ontdekken, dat is de mooie opdracht van het Centrum Gregoriaans. Kom dat zien !

14 januari 2012, 9-12 u, Oude Abdij, Drongen (bij Gent) - Volledig gratis.

VLAAMSE KOORMUZIEK

Koor & Stem en het Davidsfonds hebben bij gelegenheid van de 75ste verjaardag van koorcomponist Vic Nees een huldeboek uitgebracht om hun waardering voor zijn werk en persoon uit te drukken. De titel "O Song" verwijst naar een van de Seven Madrigals: een keuze van zeven gedichten van Guido Gezelle in een herfaling van Christine D'Haen in 1978 door Vic Nees op muziek gezet. Verschillende auteurs brengen samen een heel kleurrijk beeld van de internationaal gewaardeerde en gelauwerde componist.

Kamiel Cooremans, ere-directeur van het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium van Antwerpen, belicht in zijn bijdrage het leven en het werk van Vic Nees. Op een boeiende wijze krijgt de lezer een inzicht in de persoonlijkheid van de gevierde en een uitgebreid overzicht van zijn composities met hun evoluties en inspiratiebronnen.

In de composities van Vic Nees weet speelt de woordtoonverhouding hierin een belangrijke rol. Filologe Katelijne Theuwissen onderzoekt in haar bijdrage hoe Vic Nees zijn teksten heel bewust uitkiest en dan een muzikale zetting creëert vanuit drie bouwstenen: het melos (opeenvolging van toonhoogten in een melodie), het ritme en de samenklank. In heel dit verhaal houdt hij voortdurend rekening met de mogelijkheden en de beperkingen van diegenen waarvoor hij schrijft: het (amateur)koor.

In 1969 werd Vic Nees dirigent van het Omroepkoor. Musicoloog Jan Dewilde beschrijft boeiend hoe deze opdracht Vic Nees heeft aangezet om musicologisch onderzoek te doen naar interessant repertoire. Hij bewandelde niet de platgetreden paden maar ging op zoek naar vergeten of verwaarloosd nationaal (en internationaal) muziekerfgoed. Hierbij inspireerde hij collega-dirigenten, musicologen, televisie- en radioproductoren en zovele anderen.

Het boek 'O Song' bevat ook de eerste volledige catalogus van het werk van Vic Nees, samengesteld door koordirigent Roger Leens. Als toegevoegde bij het boek hoort een CD met muziek van Vic Nees, uitgevoerd door het Radiokoor onder zijn leiding.

Ignace Thevelein

INTERMEZZO

'STILLE NACHT' VOORGEDRAGEN ALS IMMATERIEEL ERFGOED. "Stille Nacht" wordt vrijwel zeker opgenomen op de 'representatieve lijst van Immaterieel Erfgoed van de Mensheid'. Dat zegt Michael Neureiter, de voorzitter van de Stille Nachtvereniging. De vereniging diende in december 2010 bij de Unesco een aanvraag in voor de erkenning. Zij argumenteerde onder meer dat het lied bijdraagt tot de identiteit en samenhang en oproept tot een betere verstandhouding onder de mensen. Erkenning impliceert meteen ook erkenning van de internationale betekenis van het lied. Michael Neureiter is tevreden en zegt dat het lied hiermee zijn ambitie als 'wereldvredeslied' kracht kan bijzetten.

KINDEREN EN GREGORIAANS. In de zomer van 2011 verscheen bij Ward Centrum Nederland het boek 'Het woord dat vleugels kreeg, gregoriaans zingen met kinderen in twintig lessen.' Het boek biedt dirigenten van liturgische kinderkooren de mogelijkheid hun jonge zangers te laten kennismaken met het gregoriaans. Er is een handleiding met cd voor de dirigent/ docent (met daarop alle muziekvoorbeelden, die in het boek voorkomen) en een werkboek voor de kinderen. Enkele van de muziekvoorbeelden zijn ook te beluisteren op de website www.wardcentrumnederland.eu. Deze muziekvoorbeelden werden gezongen door het Vlaamse Kinderkoor Clari Cantuli o.l.v. Ria Vanwing. Het boek is te bestellen via www.broekmans.com

MECHELSE LUIDKLOKKEN KLINKEN WEER. De toren van de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen is, met zijn twee beiaarden en een historische uurwerkinstallatie, uniek in België. Daarnaast beschikt de toren ook over zes historische luidklokken, die nog altijd in hun originele 'klokkenstoel' uit 1658 hangen. Door de eeuwen heen hebben deze zware klokken - samen meer dan 25 ton luidend brons - zowel een burgerlijke, als liturgische taak vervuld. Oorspronkelijk konden die zes klokken in onderlinge combinaties geluid worden of ook als basbegeleiding met de beiaard. Vorige eeuw zijn ze sflaan in verval geraakt tot geen enkele klok meer kon luiden. De kostbare zes werden recent hersteld. Voor het

Klokke Rombout, met een nieuwe klepel.

eerst sinds negentig jaar is het geluid van de Mechelse kathedraal weer compleet. Bovendien kreeg de klok Rombout, goed voor zowat 4250 kilogram en een doormeter van 187 centimeter, een nieuwe klepel van 125 kilogram. Samen met Rombout, klinken voortaan Salvator (8800 kilogram), Karel (6000 kilogram), Joannes Berchmans (3000 kilogram), Magdalena (2000 kilogram) en Libertus (1850 kilogram) over Mechelen en omgeving.

DR. GUISLAIN EN EEN CD? Het medewerkerskoor van het Dr. Guislainziekenhuis, van de Broeders van Liefde, in Gent maakte begin dit jaar een opname van religieuze koorwerken. De CD verschijnt

met als titel: Avondmeditaties P.J. Triest. Het heeft veel voeten in de aarde gehad, maar het medewerkerskoor wou reeds langer deze droom waarmaken. Het resulteerde in een CD met 17 tracks met zowel klassieke als eigentijdse werken. Br. René Stockman, Generale Overste van de Broeders van Liefde, vertelt in drie delen uit het leven van Petrus Jozef Triest, de stichter van o.a. de Broeders van Liefde. Triest was samen met Dr. Guislain de grondlegger van de moderne psychiatrie in België. De link met het koor en de titel van de cd is dan ook vlug gelegd.

NIEUW ADVENTSLIED. Componist van een nieuw Adventslied is broeder Adri Kortekaas. "Het 'Lied van de Komende' is, zoals de titel al suggereert, een gezang dat in de adventstijd het best tot zijn recht zal komen. Verschillende aspecten van het verwachten en hoopvol verbeiden van Christus' komst in deze wereld worden belicht. De melodie is gedacht in G - groot, maar kan zonder bezwaar ook een toon lager worden uitgevoerd, in F- groot. De maat is zodanig gekozen, dat het lied zowel in kleine groepen alsook in een volle kerk tot zijn recht kan komen. De strofen kunnen alle gezamenlijk worden gezongen, maar men kan ook denken aan afwisselend koor en gemeenschap. Zelfs kan bijvoorbeeld strofe vier (de stem van Johannes de Doper) solistisch ten gehore worden gebracht. Het karakter van de melodie draagt een zekere ingehouden vreugde. De adventstijd, tijd van verwachten, wordt door dit lied een blijde verwachting. Maar tegelijk is er ook ingetogenheid te bespeuren, omdat het verlangen nog niet definitief is vervuld." Vertelt broeder Adri.

UNIEK COLLECTIESTUK IN TER DUINEN. Het Abdijmuseum Ter Duinen legde bij een antiquariaat bij toeval de hand op een uniek historisch collectiestuk: de vita of levensbeschrijving van Adrianus Cancellier. De monnik Adrianus Cancellier was tussen 1610 en 1623 abt van de abdij. Het boekje bevat ook levensbeschrijvingen van twee andere belangrijke cisterciënzen. Het geschrift is van de hand van de 17de-eeuwse historiograaf Carolus de Visch en werd in 1655 uitgegeven in Brugge. Noel Geirnaert, hoofdarchivaris van Brugge en lid van de wetenschappelijke adviesraad van het museum, spreekt over 'een mooie aanwinst': "Het werk is bijzonder zeldzaam. Ik ken tot op heden slechts drie originele exemplaren. Eentje berust in de stadsbibliotheek van Brugge, een tweede exemplaar zit in een bibliotheek van Brussel en het derde exemplaar nu in het Abdijmuseum in Koksijde."

Volgens Jan Van Acker, wetenschappelijk medewerker van het Abdijmuseum, was Carolus de Visch streekgenoot en afstammeling van een kleine adellijke familie uit Veurne Ambacht. Hij werd geboren in 1596 in Bulskamp en studeerde filosofie in Douai. Hij trad in 1618 onder abt Cancellier in de Duinenabdij in. Het boekje moet een van de blikvangers worden van de tentoonstelling 'Grijs of wit? Kleurrijke abten van de Duinenabdij' in 2012.

365 DAGEN MET DIETRICH BONHOEFFER. Met 'Dietrich Bonhoeffer -

Een thematisch dagboek' heeft auteur Gerard Dekker puik werk geleverd. Een tekst van Bonhoeffer voor elke dag van het jaar, meditatie en reflexief van aard. Dekker doet de hele Bonhoeffer (1906-1945) recht door in de keuze van teksten van de Duitse theoloog niet eenzijdig te werk te gaan. De auteur heeft de teksten van Bonhoeffer naar thema gegroepeerd. Beslist geen makkie omdat bij Bonhoeffer de gedachten over God, geloof, kerk en leven erg nauw met elkaar verweven zijn. Thema's zijn onder meer 'Op zoek naar God', 'De wereld waarin we leven', 'De zin van het leven' en 'Over tijd en eeuwigheid'. In tegenstelling tot wat veel anderen uit de vorige eeuw overkomt, blijft het leven en werk van Bonhoeffer nog steeds veel mensen boeien en inspireren. Het visionaire gehalte van zijn werk is daar beslist niet vreemd aan. Velen herkennen in wat hij schreef hun eigen situatie. Een andere reden is dat de combinatie van diepe vroomheid en radicale wereldbetrokkenheid kenmerkend was voor heel zijn gedachte wereld, wat velen aanspreekt die naar de verbinding tussen spiritualiteit en wereldlijke verbondenheid op zoek zijn. Gerard Dekker, Dietrich Bonhoeffer - Een thematisch dagboek; uitgeverij Averbode/ Meinema, Zoetermeer; 411 pagina's, 25 euro.

KLOOSTERLEVEN IN FRANKRIJK VITAAL. Het kloosterleven in Frankrijk geeft blijk van een opmerkelijke vitaliteit. Deze vitaliteit komt tot uiting door tal van nieuwe stichtingen. In Frankrijk zijn ook een duizendtal religieuze die minder dan vijftien jaar geprofeet zijn. Dat is gezegd op een persconferentie van mgr. Jean-Louis Papin, bisschop van Nancy-Toul, en vertegenwoordigers van de Conferentie van de Franse religieuzen. Er zijn ook vernieuwende initiatieven. In Toul bijvoorbeeld is gestart met een onthaalcentrum voor families van gedetineerden. Dit project wordt gedragen door meerdere vrouwelijke congregaties. De jongste veertig jaar zijn in Frankrijk ook een twintigtal nieuwe religieuze instituten opgericht. Ook zijn er nieuwe stichtingen door buitenlandse congregaties (Afrika, Azië, Polen ...). Tachtig vrouwelijke congregaties hebben in veertig bisdommen 101 stichtingen gerealiseerd. In 23 bisdommen hebben 44 mannelijke congregaties een religieuze gemeenschap gesticht.

AGENDA

Vaste gregoriaanse vieringen (per stad):

ACHEL. St.-Benedictusabdij – Achelse Kluis – Hamont-Achel: Schola Cantorum Achel o.l.v. Albert Severens, elke 4de zo. om 10.45u Gregoriaanse hoogmis in de abdijkerk. De andere dagen zingen de Trappisten in de St.-Benedictusabdij. Info: www.achel-seklus.org.

AFFLIGEM. Abdijkerk: Monnikenkoor en gregoriaans gemengd koor o.l.v. Dom Idesbald Verkest. Elke zo. 10u gregoriaanse Mis en om 15u de Vespers en lof door het monnikenkoor. Info: Abdijstraat 6, 1790 Hekelgem 053 66 70 25 of Longinius van de Velde 0475 414 280.

AMSTERDAM. Obrechtkerk, Jacob Obrechtstraat 30: Het mannentrio Gregoriana verzorgt elke 3e zat., 17 u. (m.u.v. juli en augustus) een "Gregoriaanse meditatie". Gregoriana werkt soms samen met musici uit het Oosten en het Westen, waardoor muzikale en religieuze verwantschappen van diverse culturen worden onthuld. Info: Reinier van der Lof, Weesp Tel:+31.294.419754

ANTWERPEN. St.-Jacobskerk: Elke 1ste zon. 10 u. hoogmis met gregoriaans proprium door Chorale Sancti Jacobi o.l.v. Dirk Baeten, andere zon. door andere koren. Info: Jo Tanghe 03/541 90 28. St.-Pauluskerk: Schola Gregoriana Cantabo. Regelmatig op zo. 10.30 u. Gregoriaanse hoogmis. Op hoogdagen meestermis met orkest-begeleiding, met gregoriaans proprium. Op 2e kerstdag, 2e paasdag, Pinksteren en Allerheiligen: Gregoriaanse vesperdienst. Info: Hugo Brangers, Antwerpen.

ASSEBROEK. Benediktijnerabdij, Baron Ruzettelaan 435: Elke zo. 10u gregoriaanse Mis. Info: 050 35 72 51

BERCHEM. Sint Theresiakerk, Grote steenweg: Gregoriaans koor Concentus Teresiae. Elke zo. 10u gregoriaanse Mis. Info: Oktaaf Bollaert, Sterren Regen 19, 2540 Hove.

BRUGGE. Paters Karmelieten, Ezelstraat 28: Schola Gregoriana Brugensis o.l.v. Roger Deruwe. Elke zon- en hoogdag 10 u. Gregoriaanse Hoogmis. Info: Ignace Huyghebaert Tel: 050 44 38 90 of scola@scolagregoriana.com, Begijnhof, Monasterium De Wijngaard. Gregoriaans koor van het Begijnhof. Elke zo. 9u30 gregoriaanse Mis. Info: 050 33 00 11. St.-Trudo-abdij Male (St.Kruis Brugge). Elke zo. 9 u. Gregoriaanse mis.

BRUSSEL. St. Michiel en H. Goedele: Gregoriaanse Kathedraal schola o.l.v. Herbert Beirens. Zo. 10 u. Gregoriaanse mis. Info: Tomboy André, Gull.Stassarlaan, 16 b 22, 1070 Anderlecht, Tweelindenstraat 2A (metro Merode of Montgomey): Una cum o.l.v. Paul-Augustin Deproost. Zo. 10 u. Gregoriaanse mis. Info: Laurent Bayer, Kerk van St. Hendrik, 1150 Brussel: Gregoriaanse schola Saint-Irénée. De zondagen van de advent en de vasten, Gregoriaanse Mis om 9u30. Info: Michel Zeegers, av. du Héron 1, 1640 Rhode-St-Genèse 02 381 10 62. O.L.V. van de Zavel: Gregoriaanse schola St. Irénée. Elk hoogfeest om 11u gregoriaanse Mis. Info: Michel Zeegers, av. du Héron 1, 1640 Rhode-St-Genèse 02 381 10 62. Kapel Heilig Hart, Twee Lindenlaan, 1200 Brussel. Gregoriaanse schola "Una cum". Elke zo. en Feestdag om 10u gregoriaanse mis. Info: Paul-Augustin Deproost, rue Champ du Roi 23, 1040 Bruxelles 02 736 92 04. Miniemenkerk: Elke zo. gregoriaanse Mis om 11u. Info: . Abbé Jacques Van der Biest, rue Ernest Allard 47, 1000 Bruxelles.

DENDERMONDE. Abdijkerk: Op wekdagen 8u30 en op zondagen 9u30 gregoriaanse conventsmis. Niet op hoogdagen. Elke dag gregoriaanse Vespers om 18u.

GENT. St.-Niklaaskerk: Paratum cor o.l.v. Thierry Pauwels. Elke zo. 10 u. Hoogmis met proprium, niet op 2e zo., wel op feestdagen (zelfs als ze op de 2e zo. vallen). Info: Thierry Pauwels, De Pinte, St.-Baafskathedraal: Paratum Cor o.l.v. Thierry Pauwels. Gregoriaanse hoogmis op de 2e zo. 11 u. (niet op feestdagen). Info: Thierry Pauwels, Groenpark 17, 9840 De Pinte 09 2827824 of Th.Pauwels@advalvas.be.

GRIMBERGEN. Abdijkerk: Gregoriaans Abdijkerk Grimbergen o.l.v. P. Gereon. Elke zo. 10 u. Gregoriaanse Hoogmis. Elke do. 20u15 repetitie in de Sachtstie, (via Pastorie, Kerkplein 1) Info: Herman RASPOET, Brusselsestraat 120, 1840 Londerzeel. Tel: 052-55.05.04 raspoet.herman@telenet.be.

HAALTER. St.-Gorikskerk: Kon. St.-Gorikskoor o.l.v. Hubert Verheijen. Uitgezonderd 2de zo., 10 u. Gregoriaans kyriale. Op hoogdagen meerstemmige Latijnse mis. Info: Hubert Verheijen, Haaltert.

HALLE. Kerk Paters Conventuelen, Volpestraat: Sint Gregoriuskoor o.l.v. Roger Vanbellingen. Elke zon- en feestdag 10u30 gregoriaanse Mis. Info: 02/ 356 20 03 of www.gregorius.tk.

HERENTALS. Begijnhofkerk St.-Catharina: Elke zo. 10u. Gregoriaanse mis (proprium en ordinarium) door het gregoriaans mannenkoor. Info: Jan Cools, Vossenbergh 45B, 2200 Herentals 014/ 21 56 48.

HEVERLEE. St.-Lambertuskerk: Kon. St.-Lambertuskoor o.l.v. Johan de Boer. 1ste, 3de en 5de zo., 10u30 Gregoriaanse Hoogmis. Info: Johan De Boer 016/ 40 52 99, www.kerkleuven.be/koor/kslh/.

KNOCKE. Paters Dominicanen: Schola Gregoriana Dominicana o.l.v Jacques Maertens. Elke zo. 11 u. Gregoriaanse mis. Info: Jacques Maertens, Knocke-Zoute Tel:050/ 60 12 32.

KORTRIJK. O.L.Vrouwewerker: Laudate Dominum o.l.v. Walter Deroo. Elke 1ste zo. en op feestdagen 9u45. Info: Ghislain Baert, Graskant 5, 8520 Kuurne 0474 325 729 of laudatedominum9@scarlet.be, www.laudatedominum.be.

LEUVEN. Abdijkerk Keizersberg: Het monnikenkoor o.l.v. Abt Kris Opdebeeck zingt elke zo. 10u de gregoriaanse Hoogmis. Info: Rvd Kris Opdebeeck, Mechelsestraat 202, 3000 Leuven 016 31 00 60 St.-Kwintkerk: 10 u. Gregoriaans proprium door de Schola Sancti Quintini o.l.v. J. Vanderveeten, naast andere gezangen door de Schola, hetzij door het vrouwenkoor Concinita (1e en 3de zo.). Info: Mark Debrock T.W. Wilsonaan 15 3010-Leuven 016/25 36 83.

LOKEREN. St.-Gregoriusgilde. St.-Laurentiuskerk. elke 1ste zo. 11 u. en op hoogdagen mis met gregoriaanse gezangen; Kerk Daknam, elke 2de zondag 10 u. mis met gregoriaanse gezangen. Info: ludogerrits@hotmail.com.

MECHELEN. Elke 1ste za. van de even maand, 16 u. Gregoriaanse mis in de St.Jan de Doper en Evangelist kerk (St.Janstraat) Info: www.involuntate.be.

ST.-NIKLAAS. St.-Nicolaaskerk, Grote Markt: Schola Cantorum o.l.v. Luc De Cock. Elke 1ste za. 17 u. en op vooravond van sommige hoogdagen: mis met volledig proprium en ordinarium. Info: Luc De Cock, Heidebloemstr. 4, 9100 St.-Niklaas, 03/777 10 05

TIENEN. St.-Germanuskerk. Alle hoogdagen 10.30 u. Mis met hoofdzakelijk gregoriaans door het mannenkoor Cantus Germanus. Info: Louis Kinnaer, louis.kinnaer@scarlet.be

TURNHOUT. Begijnhofkerk Heilig Kruis: Koninklijk H.Kruis begijnhofkoor o.l.v. Herbert Op de Beek. Elke zo. 9u30 gregoriaanse Mis (proprium en ordinarium). Info: Herman Deckx, Victoriesstraat 9 bus2, 2300 Turnhout. Tel: 014/41 25 81. Heilig Hartkerk:

Ceciliakoor o.l.v. Sylvain Goossens en Jef Roymans. Elke zon- en hoogdag 9u30 de Mis met gregoriaans proprium. Ordinarium is meerstemmig Latijn of gregoriaans. Info: Jochem Baas, 014/ 61 01 72

WAASMUNSTER. Abdij Roosenberg: Schola Gregoriana feminea In Voluntate. Elke 1ste zo. van de even maand. 9 u. Hoogmis. Info: Myriam Van den Hauten 03/ 449 43 15

WATERMAEL (Brussel). Kerk van St Clement. Elke zo. 9u30 gregoriaanse Mis. Info: Raoul Leblcq, rue des Thuyas 14, 1170 Watermael 02 673 02 58

WESTMALLE. Abdij. Gregoriaanse mis alle zondagen en hoogfeesten 10 u. en tweef tot driemaal in de week 10u45. Info: 03/ 312 92 00

ZINGEM. St. Bavokerk: Gregoriaans koor Gaudemarus o.l.v. Adelin Goedefroot. Elke feestdag 9u30 gregoriaanse Mis. Info: A. Goedefroot, Nederzalmsesteenweg 31, 9750 Zingem 09 384 20 29.

Abdijen in België waar gregoriaanse officies gezongen worden:
Abbaye N.D. de Saint Remy (Trappisten) - Abdij Affligem (Benedictijnen)
- Abdij Averbode (Norbertijnen) - Abdij De Wijngaard (Benedictijnen)
- Abdij Keizersberg (Benedictijnen) - Abdij Mariënhof Cisterciënzerinnen)
- Abdij Grimbergen (Norbertijnen) - Monastère de Chevetogne (Benedictijnen) - St. Pieters en Paulusabdij (Benedictijnen)

Nieuwtjes

GREGORIAANS OP HET WEB. Ger Steeghs biedt op zijn website www.gersteeghs.nl alle inlichtingen over de uitgaven van gregoriaanse boeken die de laatste vijf jaar gelanceerd werden. Meer materiaal te verkrijgen na contactname. Info: Ger Steeghs, Mergelweg 20 NL 6067EK Linne, 0031 (0) 475 462435, gerst01@planet.nl

CURSUS

Overzicht cursussen en zangdagen 2010-2012 van het Centrum Gregoriaans

Cursus:	Instap-cursus	1, 2 & 3	Zangdag	Zang +
cijfers = lessenreeks				
17/09/2011				Mechelen, na
1/10/2011				Gent, nam.
22/10/2011			1 Affligem	
19/11/2011		1		
10/12/2011		2		
14/01/2012	1	3		
4/02/2012	2	4		
3/03/2012	3	5		
17/03/2012	→	→	2 Grimbergen	
24/03/2012	4	6		
17/05/2012				Festival Watou

"Zangdag" is bedoeld voor alle cursisten en afgestudeerden. De zangdag van 17 maart 2012 is voor alle cursisten inbegrepen in de cursus. "Zang +" is bedoeld voor alle belangstellenden die, samen met cursisten en afgestudeerden, kennis willen maken met het Gregoriaans.

CENTRUM

Administratie cursisten en info over de inhoud van de cursussen:

Lucienne Van Gastel, Centrum Gregoriaans, Boudewijnlaan 24, 2220 Heisto/d-Berg - Tel: 015. 24.13.63 E-mail: cursist.gregoriaans@pandora.be

Betalingen:

Op rek. IBAN: BE22 7370 1000 1147 BIC: KREDBEBB van Gilbert Devroye, Bierbeekstraat 84, B-3052 Blanden.

REDACTIE

Mia Pastijn, Keldermansvest 47, 2800 Mechelen, tel. 015-20.18.26, mia.pastijn@telenet.be

De redactie laat mensen aan het woord die een interessante mening vertolken. Ze respecteert daarbij alle opinies zonder onderscheid. De auteurs ondertekenen daarom hun bijdragen. De meningen die zij vertolken zijn persoonlijk en vallen niet noodzakelijk samen met de meningen van de redactie.

De volgende nieuwsbrief zal op 15 maart 2012. Teksten hiervoor moeten de redactie uiterlijk voor 15 februari 2012 bereiken.

ABONNEMENTEN

Door een abonnement te nemen steunt u daadwerkelijk onze werking! Hartelijk dank daarvoor.

U kan een jaarabonnement nemen (4 nummers) door storting van 10 euro op rek.IBAN: BE22 7370 1000 1147 BIC: KREDBEBB met vermelding abonnement nieuwsbrief gregoriaans. Wil u ons extra steunen, neem dan een steun abonnement van 20 euro of een beschermend abonnement van 40 euro. De cursisten krijgen de nieuwsbrief gratis toe gestuurd.

Discussiegroep en mailinglist gregoriaans: surf naar:

http://www.egroups.com/subscribe/gregoriaans en klik op de JOIN-knop.

Bezoek onze site: www.centrumgregoriaans.be

Jaargang 13, nummer 2, december 2011